

Список використаних джерел

1. Рожков А. О. Рослинництво: навч. посібник / А.О. Рожков, Є. М. Огурцов. – Х.: Тім Пабліш Груп, 2017. – 363 с.
2. Танчик С. П. No-till і не тільки. Сучасні системи землеробства. – К.: Юнівест Медіа, 2009. – 160 с.
3. Lebid Ye. M. Sivozminy pry intensyvnomu zemlerobstvi / Ye. M. Lebid, I. I. Andrusenko, I. A. Pabat. – К.: Urozhai, 1992. – 224 s.
4. Мікробні препарати у землеробстві. Теорія і практика: Монографія / В.В. Волкогон, О.В. Надкернична, Т.М. Ковалевська, та ін. За ред. В.В. Волкогона. – К.: Аграрна наука, 2006. – 311 с.
5. Волкогон В.В. Мікробіологія у сучасному аграрному виробництві / В.В. Волкогон // С.– г. мікробіол.: Між від. темат. наук. зб. – Чернігів: ЦНТЕІ, 2005. Вип. 1–2. – С. 6–29.
6. Мостіпан М. Сучасна технологія No-Till / М. Мостіпан, В. Снісаренко // Агробізнес сьогодні. – Режим доступу до журналу: – URL: <http://agrobusiness.com.ua/suchasni-tekhnologii-ark-roslynyystvo/55-suchasna-tekhnologii-no-till.html>.
7. Соя за no-till технологією. Agro-business.com.ua. – URL: <http://agro-business.com.ua/agro/ahronomiia-sohodni/item/803-soia-za-no-till-tekhnohiiieiu>

УДК 631.4: 630*2

УНІКАЛЬНЕ ЯВИЩЕ – ТОПИЛО, ЩО ПОБЛИЗУ СЕЛА НОВІ БОРОВИЧІ

Ткаченко Є. Р., здобувач вищої освіти гр. ЛС-171
Науковий керівник: **Тимошенко О. П.**, к.с.-г.н., доцент
Національний університет «Чернігівська політехніка»

Останні роки гостро постало питання застосування аграріями екологічно безпечних технологій вирощування сільськогосподарських культур. Як результат, мікробні препарати на основі агрономічно корисних мікроорганізмів користуються все більшою популярністю. Разом з органічними добривами вони відіграють важливу роль у збільшенні врожайності сільськогосподарських культур та родючості ґрунту [1,2].

Нові Боровичі — село Сновської ОТГ Корюківського району, Чернігівської області. Населення складає 850 осіб. Відстань до районного центру становить 18 км, до обласного (м. Чернігів) — 85 км. Відстань до державного кордону з Російською Федерацією автомобільними шляхами становить 25 км, найкоротший шлях складає 10 км. Село лежить на правому березі річки Снов, яка починається в Смоленській області (Російська Федерація). Межує з наступними населеними пунктами: села Жовідь, Загребельна Слобода, Старі Боровичі, Камка Сновського району та село Здрягівка Городнянського району. Площа населеного пункту становить 3,17 км² [1].

Біля села розташовані заплавні луки, що покриваються талими водами річки Снов та канами, що проходить від місцевого спиртозаводу і впадає у річку. На луках проводиться господарська діяльність. У першу чергу – це сінокосіння та випас худоби. У зв'язку з постійним зменшенням кількості ВРХ земля під луками стає непридатною для сінокосіння та випасання, адже на великій території вже досить довгий час зростають лоза, вільха, деякі місця заболочуються.

У роботі описані топила, що знаходяться на правому березі річки Снов та канами.

Згідно з тлумачним словником, топило — це місце, куди стікаються весняні талі води. В народі топила — це місцевості чи водойми, де більшу частину займає багно та мул, характерною особливістю яких є те, що вони засмоктують, мають невеликий діаметр. Своєрідні мікроболота.

Територія Чернігівського Полісся цілком підходить для утворення боліт. По-перше, це кліматичні умови. Адже відомо, що кількість опадів (600 мм) перевищує випаровування (500-550 мм), тобто ґрунт перенасичений вологою. По-друге, рельєф має велику кількість мікрозападин, що сприяють застою води і подальшого заболочення. Також великий внесок створює рослинний світ [2, 3].

Русло річки Снов знаходиться на висоті 112-119 метрів над рівнем моря. Топила теж знаходяться на такій же висоті. Територія біля топил раніше активно використовувалась, особливо років 15-20 тому. Однак, використання даних місць створювало значну кількість проблем, зокрема саме через наявність топил. Чим же небезпечні ці утворення? Відповідь дають їх природа та будова, що схематично зображена на рис. 1.

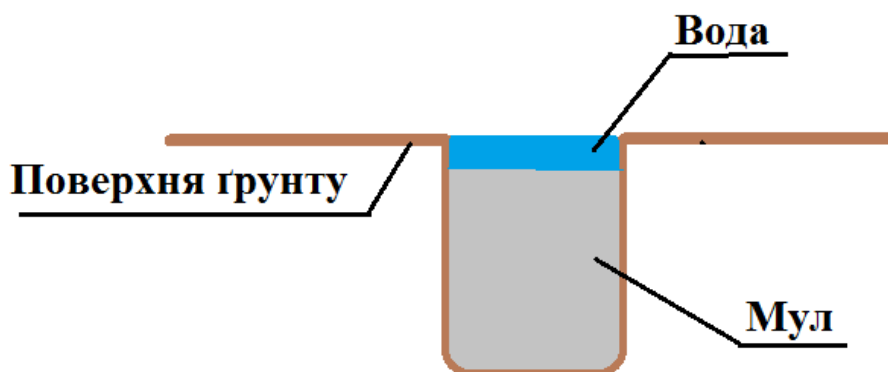

Рисунок 1 - Схематична будова топила

Яка ж природа топила? Топило виникає у мікропониженнях заплавних луків. Оскільки це болотисті місця, то ґрунт тут досить нестабільний. Велика кількість вологи та рослинних решток спричинюють заболочення в даних пониженнях. Щороку талі води покривають поверхню ґрунту, тим самим заряджають водою ці пониження на весь літній період. Оскільки ґрунти м'які, то тала вода проникає набагато нижче, де зустрічається з ґрунтовими водами. Рослинні рештки, що потрапляють сюди, перегнивають, утворюючи мініболото. Розміри кожного такого топила досить значні. Як правило, вони округлої форми, діаметром 0,8-1,5 метрів. При цьому глибини коливаються від 1 до 3 метрів. Їх кількість досить велика і розміщені вони досить густо. Вода займає лише 25-30 %. Решта — мул, який сильно засмоктуге і звідки вибратись самостійно практично неможливо. Раніше траплялися випадки, що корови випадково ступали на топила і одразу їх засмоктувало. На жаль, худоба гинула. Територія навколо топил досить волога, ґрунт під ногами добре прогинається, м'який. Одне з топил було розташоване на лівому березі канави. Незважаючи на те, що його засипали різними будівельними матеріалами, волога на цій території досі тримається і весною, і восени, ходити там досить складно.

Зазвичай біля цих топил є досить значні залягання торфу. Доказом цього є той факт, що під час пожежі на луках у 2019 році сталося займання торфу, що залягав біля поверхні ґрунту. Обсяги торфу були досить значними, адже пожежа набула досить великих масштабів. Навіть були залучені вогнеборці Сновської ДПРЧ для боротьби з торфовищем, що горіло.

Рисунок 2 - Перевірка глибини лижною палицею

На жаль, після цієї пожежі територія кардинально змінилась. Залишилися великі провалля в ґрунті, більшість з них заповнені водою, велика частка ще досі не провалилась, що є дуже небезпечним явищем. Більшість топил зникло, тому що внаслідок гасіння підземної пожежі ґрунт розмило, і топила втратили бокову опору. Вся вода та мул просто витікли за межі своїх стінок і територія повністю деградувала. Почалось заростання очеретом та кропивою. Пересуватися стало досить небезпечно, навіть взимку.

Отже, топило – небезпечне і разом з тим цікаве явище, яке потребує подальшого вивчення вчених та спеціалістів.

Список використаних джерел

1. Нові Боровичі URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Нові_Боровичі (дата звернення 10.12.2020).
 2. Загальне землезнавство Я.Б. Олійник, Р.П. Федорищак, П.Г. Шищенко. «Знання-Прес», Київ 2008, 342 с.
 3. Погода. Клімат. URL: <https://ch-pogoda.com.ua/index.php/home/klimat> (Дата звернення 07.03.2021)
-